
Kunnanvaltuusto

Aika 08.06.2026 klo 17:00 -

Paikka Kunnantalo, valtuustosali

Käsiteltävät asiat

Asia	Otsikko	Sivu
1	Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	4
2	Pöytäkirjantarkastajien valinta	5
3	Työjärjestyksen hyväksyminen	6
4	Hyvinvointiraportti 2025	7
5	Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2026-2030	10
6	Anttilan päiväkotia, tilakysymys	18
7	Valtuustoaloite kouluruokailun pilotista Mäntsälässä	25
8	Ilmoitusasiat	31

Osallistujat

Läsnä	Nimi	Tehtävä
	Hallikainen Heli	Puheenjohtaja
	Keto-Huovinen Pihla	I varapuheenjohtaja
	Allonen Ilkka	II varapuheenjohtaja
	Aalto Jussi	Valtuutettu
	Aho Mia	Valtuutettu
	Ahonen Taina	Valtuutettu
	Brusila Eerik	Valtuutettu
	Havula Tapio	Valtuutettu
	Heikkilä Jussi	Valtuutettu
	Heikkilä Teuvo	Valtuutettu
	Heinmurto Katri	Valtuutettu
	Heinonen Kalevi	Valtuutettu
	Inkinen Juha-Matti	Valtuutettu
	Juutinen Ari	Valtuutettu
	Kalenius Christina	Valtuutettu
	Karttunen Osku	Valtuutettu
	Koivula Susanna	Valtuutettu
	Kokko Eero	Valtuutettu
	Kosonen Jyrki	Valtuutettu
	Krakau Harri	Valtuutettu
	Laaksonen Siiri	Valtuutettu
	Laine Tytti	Valtuutettu
	Lampi Satu	Valtuutettu
	Laukkanen Erkki	Valtuutettu
	Leino Timo	Valtuutettu
	Levón Satumaija	Valtuutettu
	Lutfi Aida	Valtuutettu
	Manninen Katri	Valtuutettu
	Niemi-Korpi Eemil	Valtuutettu
	Orajärvi Satu	Valtuutettu
	Saarnio Joona	Valtuutettu
	Salmi Petri	Valtuutettu
	Särkijärvi Tuuli	Valtuutettu
	Teppinen Marja	Valtuutettu
	Timonen Suvi	Valtuutettu
	Tuomisto Emmi	Valtuutettu
	Vainio Pirjo	Valtuutettu
	Vierikko Tarja	Valtuutettu
	Vikman-Kanerva Merja	Valtuutettu
	Virpiaro Matti	Valtuutettu
	Välimäki-Kuronen Raisa	Valtuutettu
	Warras-Stjernvall Annika	Valtuutettu
	Yli-Viikari Jonna	Valtuutettu
Muu	Laurila Hannu	Kunnanjohtaja
	Siikaluoma Esa	Hallintojohtaja
	Ahvo Timo	Sivistysjohtaja
	Gummerus Vesa	Kuntakehitysjohtaja
	Kanerva Teemu	Tietohallinnon asiantuntija
	Pynttari Mika	Tekninen johtaja
	Samola Riitta	Talousjohtaja

Lindgren Mika
Särkijärvi Säde

Henkilöstöjohtaja
Nuorisovaltuuston edustaja

Kunnanvaltuusto

08.06.2026

**1
Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**

Kunnanvaltuusto 08.06.2026

Päätösehdotus

Todetaan kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös

Kunnanvaltuusto

08.06.2026

2
Pöytäkirjantarkastajien valinta

Kunnanvaltuusto 08.06.2026

Päätösehdotus

Valitaan pöytäkirjantarkastajiksi Satu Lampi ja Erkki Laukkanen.

Päätös

Kunnanvaltuusto

08.06.2026

**3
Työjärjestyksen hyväksyminen**

Kunnanvaltuusto 08.06.2026

Kunnanvaltuuston työjärjestyksen 14 § mukaan asiat käsitellään esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei valtuusto toisin päättä.

Päätösehdotus

Hyväksytään esityslistan mukainen työjärjestys.

Päätös

Hyvinvointilautakunta	§ 40	19.05.2026
Kunnanhallitus	§ 100	01.06.2026
Kunnanvaltuusto		08.06.2026

4

Hyvinvointiraportti 2025

Hyvinvointilautakunta 19.05.2026 § 40

Kuntalain (410/2015) mukaan kunnan tulee edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueen elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Kunnan hyvinvointisuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta, kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niihin vaikuttavista tekijöistä raportoidaan vuosittain hyvinvointiraportissa, minkä lisäksi valmistellaan valtuustokausittainen laaja hyvinvointikertomus.

Vuoden 2025 osalta raportoitavat toimet perustuvat tällöin voimassa olleeseen hyvinvointisuunnitelmaan. Hyvinvointiraportti (Liite 1) on koottu noudattaen suunnitelman neljää painopistettä: kaikenikäisten liikkumisen lisääminen, kaikenikäisten digiosallisuuden lisääminen, syrjäytymisen ehkäisy ja osallisuuden vahvistaminen sekä turvallinen arki kaikille.

Raportti täydentää vuosien 2021–2024 laajaa hyvinvointikertomusta ja kuvaa vuoden 2025 kehityssuuntaa hyvinvointisuunnitelman tavoitteisiin peilaten. Raportin liitteenä on Kuntamaiseman hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällön kooste mäntsäläläisten hyvinvoinnin tilasta (Liite 2). Liitteessä esitetään vertailutietona myös Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen sekä koko maan tulokset.

Vuonna 2025 liikkumisen edistämisen sekä digiosallisuuden toimenpiteet olivat hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden suuntaisia ja edistivät niiden saavuttamista. Kaikenikäisten liikkumista pyrittiin lisäämään ohjatun liikunnan, tapahtumien ja vaikuttavan hanketyön keinoin. Lasten ja nuorten osalta liikkumisen kehitys oli myönteistä, mutta edelleen liikkuminen jäi suurella osalla terveysliikuntasuosituksiin nähden vähäiseksi. Myös aikuisten liikkumisen kehitys oli myönteistä etenkin liikuntapalvelujen näkökulmasta tarkasteltuna sekä aiemman tilastotiedon perusteella, mutta ajantasaisen tilastotiedon puuttuminen rajoittaa tarkemman arvion tekemistä.

Digiosaamista ja -turvallisuutta edistettiin suunnitelmallisesti niin varhaiskasvatuksessa, kouluissa, työikäisten palveluissa kuin ikäihmisten parissa. Digiosaamisen vahvistamistoimista huolimatta nuorten digilaitteiden käytön vaikeudet lisääntyivät ja annetusta tuesta huolimatta myös työikäisillä ja ikäihmisillä oli sähköisten palvelujen tuen tarvetta.

Hyvinvointilautakunta	§ 40	19.05.2026
Kunnanhallitus	§ 100	01.06.2026
Kunnanvaltuusto		08.06.2026

Syrjäytymisen ehkäisyä, osallisuutta ja turvallisuutta vahvistettiin monipuolisilla ennaltaehkäisevillä ja osallistavilla toimenpiteillä, kuten Lapsiystävällinen kunta -työllä, oppimisen tuen rakenteiden uudistamisella sekä varhaiskasvatuksessa ja kouluissa tehtävällä kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisytyöllä. Koulupoissaolojen, - kiusaamisen ja syrjinnän vähenemisen sekä kohtaamispaikkatoiminnan lisäämisen voidaan arvioida vahvistaneen asukkaiden osallisuutta ja vähentäneen syrjäytymistä. Samalla osallisuutta ja syrjäytymisen ehkäisyä haastoivat esiin nousseet lasten ja nuorten oppimisen haasteet, nikotiinituotteiden käytön lisääntyminen sekä työikäisten taloudellisten ja asumiseen liittyvien vaikeuksien lisääntyminen.

Tulevina vuosina hyvinvointityötä jatketaan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman 2026–2030 puitteissa.

Valmistelija

Hyvinvointi- ja yhteisökoordinaattori Malla Parkkonen, sähköposti malla.parkkonen(@)mantsala.fi

Esittelijä

Hyvinvointipäällikkö Elo Katja

Päätösehdotus

Hyvinvointilautakunta päättää hyväksyä liitteessä 1. esitetyn hyvinvointiraportin 2025, ja esittää sen edelleen hyväksyttäväksi kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle.

Käsittely

Hyvinvointi- ja yhteisökoordinaattori Malla Parkkonen esitteli asiaa kokouksessa.

Päätös

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaan.

Liite 1. Hyvinvointiraportti 2025

Liite 2. Mäntsälän kunnan vähimmäistietosisältö Kuntamaisemasta

Kunnanhallitus 01.06.2026 § 100

Valmistelija

Hyvinvointi- ja yhteisökoordinaattori Parkkonen Malla, malla.parkkonen@mantsala.fi

Esittelijä

Kunnanjohtaja Laurila Hannu

Hyvinvointilautakunta	§ 40	19.05.2026
Kunnanhallitus	§ 100	01.06.2026
Kunnanvaltuusto		08.06.2026

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää hyväksyä liitteessä 1. esitetyn hyvinvointiraportin 2025 ja lähettää sen edelleen valtuustolle hyväksyttäväksi.

Tämän asian osalta pöytäkirja tarkastetaan kokouksessa.

Käsittely

Hyvinvointipäällikkö Katja Elo kuultiin asiantuntijana pykälän yhteydessä.

Päätös

Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.

Tämän pykälän osalta pöytäkirja tarkastettiin kokouksessa.

Liite 1. Hyvinvointiraportti 2025

Liite 2. Mäntsälän kunnan vähimmäistietosisältö Kuntamaisemasta

Kunnanvaltuusto 08.06.2026
245/02.07.01.01/2026

Päätösehdotus

Kunnanvaltuusto hyväksyy liitteessä 1. esitetyn hyvinvointiraportin 2025.

Päätös

Liite 1. Hyvinvointiraportti 2025

Liite 2. Mäntsälän kunnan vähimmäistietosisältö Kuntamaisemasta

Hyvinvointilautakunta	§ 12	24.02.2026
Hyvinvointilautakunta	§ 34	21.04.2026
Kunnanhallitus	§ 90	18.05.2026
Kunnanvaltuusto		08.06.2026

5 Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2026-2030

Hyvinvointilautakunta 24.02.2026 § 12

Mäntsälän hyvinvointilautakunta valmistelee vuosille 2026–2030 koko kunnan kattavaa hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaa, joka ohjaa kunnan hyvinvoinnin, terveyden ja arjen turvallisuuden edistämistä tulevana vuosina. Suunnitelma perustuu ajantasaiseen väestö- ja hyvinvointitietoon sekä valtakunnallisiin linjauksiin, ja sen valmistelussa on hyödynnetty laajasti sekä kunnan oman toiminnan että hyvinvointialueen asiantuntemusta.

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman luonnos on linjassa joulukuussa hyväksytyin Keusoten hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelman 2026-2030 kanssa, mikä vahvistaa kuntalaisten hyvinvoinnin kokonaisvaltaista edistämistä yhteisten tavoitteiden ja suunnan mukaisesti.

Valmistelutyöhön ovat osallistuneet kunnan palvelualueet, monialainen HYTE-työryhmä sekä lukuisat sidosryhmät. Asukkaiden näkemyksiä on kerätty asukaskyselyllä ja eri ikäryhmille suunnatuissa työpajoissa. Vaikuttamistoimielimiä (ikäihmisten neuvostoa, vammaisneuvostoa, nuorisovaltuustoa sekä lapsi- ja perheasiainneuvostoa) on kuultu suunnitelmaprosessin aikana. Yhteistyötä on tehty myös järjestökentän kanssa. Valtuustolle pidettiin valmistelun aikana iltakoulu tammikuussa 2026. Suunnittelun taustaksi on koottu laajasti tutkimustuloksia, paikallisia havaintoja ja valtakunnallisia suosituksia hyvinvointityöstä.

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma toimii jatkossa tärkeänä strategisena asiakirjana, joka linjaa kunnan yhteiset tavoitteet ja toimenpiteet asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden edistämisen ja turvallisuuden vahvistamiseksi. Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma on osa vuotuista talousarviovalmistelua.

Kunnasta puuttuu lakisääteinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, jonka valmistelu on käynnissä parhaillaan. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteet pyritään rakentamaan kunnan yleisen hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman ja Keusoten alueellisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman kanssa yhteneväksi. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tuodaan hyväksyttäväksi myös kevään 2026 aikana.

Hyvinvointilautakunta pyytää nyt kunnan lautakunnilta ja vaikuttamistoimielimiltä lausuntoja suunnitelmaluonnoksesta, jotta

Hyvinvointilautakunta	§ 12	24.02.2026
Hyvinvointilautakunta	§ 34	21.04.2026
Kunnanhallitus	§ 90	18.05.2026
Kunnanvaltuusto		08.06.2026

suunnitelma voidaan viimeistellä ja viedä päätöksentekoon loppukevästä 2026. Lausunnot pyydetään seuraavilta tahoilta:

- Kuntakehityslautakunta
- Tekninen- ja elinvoimalautakunta
- Sivistyslautakunta
- Ikäihmisten neuvosto
- Vammaisneuvosto
- Nuorisovaltuusto
- Lapsi- ja perheasiainneuvosto

Valmistelija

Hyvinvointipäällikkö Katja Elo, sähköposti katja.elo(@)mantsala.fi, hyvinvointi- ja yhteisökoordinaattori Malla Parkkonen, sähköposti malla.parkkonen@mantsala.fi

Esittelijä

Hyvinvointipäällikkö Elo Katja

Päätösehdotus

Hyvinvointilautakunta hyväksyy Mäntsälän hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2026–2030 luonnoksen. Lisäksi hyvinvointilautakunta pyytää esittelytekstissä mainituilta tahoilta lausunnot hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman luonnoksesta.

Pykälä tarkastetaan kokouksessa.

Käsittely

Käsittelyn aikana varapuheenjohtaja Susanna Koivula teki seuraavan vastaesityksen:

Poistetaan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmasta sivulta 15 seuraava kohta: "laadimme turvallisen tilan periaatteet."

Perusteluna se, että Turvallisen tilan periaatteet eivät ole yksiselitteinen termi sopivaksi katsotuksi käytökselle ja puheelle. Eettiset peliohjeet hyväksyttiin Mäntsälän kuntaan 2023. Tämä nimi ja sisältö voitaisiin tarvittaessa ottaa käyttöön, mikäli halutaan luoda joitakin uusia periaatteita ja sääntöjä yhteisiin kunnan tiloihin ja niissä toteuttavaan toimintaan. Turvallisen tilan periaatteisiin nostetaan usein arvosidonnaisia käsityksiä ja jopa poliittista väritystä. Esimerkiksi Intersektionaalinen feminismi ei voi toimia kaikille yhteisten periaatteiden pohjana. Turvallisuutta, asiallista käytöstä ja kunnioittavaa kohtaamista tulee kunnassa edistää.

Jäsen Harri Kuokkanen kannatti esitystä.

Hyvinvointilautakunta	§ 12	24.02.2026
Hyvinvointilautakunta	§ 34	21.04.2026
Kunnanhallitus	§ 90	18.05.2026
Kunnanvaltuusto		08.06.2026

Koska kokouksessa oli tehty esittelijän esityksestä poikkeava muutosesitys, lautakunnan puheenjohtaja päätti, että asiasta on äänestettävä nimenhuutoäänestyksellä esittelijän esityksen ollessa ”jaa” ja varapuheenjohtaja Susanna Koivulan vastaesityksen ollessa ”ei”.

Jäsenet Harri Kuokkanen, Eero Markkanen, Markus Tervo ja puheenjohtaja Pauli Goltz äänestivät Susanna Koivulan vastaesityksen puolesta.

Jäsenet Eveliina Luomanen-Kurki, Raisa Välimäki-Kuronen, Enni Pöykkö ja Anu Välitälo äänestivät esittelijän esityksen puolesta.

Äänet jakautuivat varapuheenjohtaja Susanna Koivulan esityksen puolesta 5-4.

Päätös

Hyvinvointilautakunta hyväksyy Mäntsälän hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2026-2030 luonnoksen seuraavin muutoksin:

Poistetaan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman luonnoksen sivulta 15 seuraava kohta: "laadimme turvallisen tilan periaatteet."

Lisäksi hyvinvointilautakunta päättää pyytää esittelytekstissä mainituilta tahoilta lausunnot muutetusta hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmasta 2026–2030.

Pykälä tarkastettiin kokouksessa.

Jäsenet Eveliina Luomanen-Kurki, Raisa Välimäki-Kuronen, Anu Välitälo jättivät päätöksestä eriävän mielipiteen (Liite 5).

Lisäksi esittelijä Katja Elo jätti päätöksestä eriävän mielipiteen.

Liite 1. Mäntsälän kunnan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2026-2030 luonnos

Liite 2. Paikallisia, alueellisia ja valtakunnallisia havaintoja, tutkimustuloksia ja suosituksia ikäryhmittäin jaoteltuna hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman laadinnan tueksi / Syksy 2025

Liite 3. THL Kansallinen terveyst indeksi 2019-2023 ja Terve Suomi 2024 –kyselytutkimus

Liite 4. Kooste Mäntsälän kunnan HYTE-kertoimesta

Liite 5. Eriävä mielipide § 12 / Luomanen-Kurki, Välimäki-Kuronen, Välitälo

Hyvinvointilautakunta	§ 12	24.02.2026
Hyvinvointilautakunta	§ 34	21.04.2026
Kunnanhallitus	§ 90	18.05.2026
Kunnanvaltuusto		08.06.2026

Merkittiin, että Eero Markkanen poistui kokouksesta käsittelyn aikana klo 19:56 ja palasi kokoukseen klo 19:59.

Hyvinvointilautakunta 21.04.2026 § 34

Hyvinvointilautakunta hyväksyi Mäntsälän hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman luonnoksen 2026–2030 ja päätti pyytää kunnan lautakunnilta ja vaikuttamistoimielimiltä lausunnot luonnoksesta 24.2.2026 pidetyssä kokouksessa. Lausuntojen antamisen määräpäivä oli 1.4.2026, jota kuitenkin jatkettiin 10.4.2026 saakka. 10.4.2026 mennessä lausunnon olivat antaneet kuntakehityslautakunta, tekninen- ja elinvoimalautakunta, sivistyslautakunta, ikäihmisten neuvosto, nuorisovaltuusto sekä lapsi- ja perheasiainneuvosto. Vammaisneuvosto ei antanut lausuntoa. Saapuneet lausunnot on esitetty kokonaisuudessaan liitteessä 1. Tämän lisäksi lautakunnan nähtävälle on tuotu oheismateriaalina lausuntojen tiivistelmä.

Lausuntojen mukaan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman läpileikkaavat periaatteet koettiin tarkoituksenmukaisiksi ja kannatettaviksi. Hyvinvointisuunnitelma- ja turvallisuussuunnitelmaluonnoksen katsottiin noudattavan lainsäädäntöpohjaa ja siinä näkyi kytkös Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelmaan. Suunnitelmaan nostettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden koettiin vastaavat paikallisiin, alueellisiin ja kansallisiin tarpeisiin. Tavoitteiden ja toimenpiteiden koettiin kytkeytyvän kunnan strategiaan tavoitteisiin sekä vuosittaisiin talousarviotavoitteisiin. Niissä oli myös yhdyspintaa toimintaan ja palvelualueiden erillissuunnitelmiin.

Tekninen ja elinvoimalautakunta sekä kuntakehityslautakunta nostivat lausunnoissaan esiin, että riittävä ja toimiva hyvinvointia ja turvallisuutta tukeva fyysinen ympäristö suunnittelusta ylläpitoon tulisi näkyä suunnitelmassa vahvemmin. Tekninen- ja elinvoimalautakunta katsoi, että suunnitelman tavoitteissa ja toimenpiteissä tulisi näkyä fyysisten rakenteiden laadukas suunnittelu, toteutus ja hoitotaso, puisto- ja virkistysalueiden kehittäminen, osallistamisen ja viestinnän merkitys yhdessäoloa tukevien fyysisten rakenteiden suunnittelussa sekä uusien yleisten alueiden rakentamisen turvallisuusnäkökulman huomiointi.

Sivistyslautakunta esitti lausunnossaan, että suunnitelman tavoitteita ja toimenpiteitä tulee edistää kuntaorganisaatiossa yhteisellä suunnittelulla ja toimenpiteiden priorisoinnilla, jotta asetetut tavoitteet konkretisoituvat lasten ja nuorten arjessa. Toimenpiteet esitettiin määriteltäväksi vuosittain osana talousarviovalmistelua, jolloin tulisi myös priorisoida toimenpiteitä ja varata niihin riittävät resurssit. Sivistyslautakunta esitti, että tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatimiseen lisätään

Hyvinvointilautakunta	§ 12	24.02.2026
Hyvinvointilautakunta	§ 34	21.04.2026
Kunnanhallitus	§ 90	18.05.2026
Kunnanvaltuusto		08.06.2026

sen toteuttamismallin laadinta. Kiusaamisen, väkivallan ja syrjinnän vastaisen toimintamallin osalta nähtiin, että malli voisi ulottua myös aikuisten keskinäiseen toimintaan. Lisäksi lautakunta ehdotti suunnitelmaan lisättäväksi kunnan eettiset pelisäännöt, joita edistettäisiin aktiivisesti kaikessa toiminnassa.

Ikäihmisten neuvosto koki ikäihmisten näkökulman jäävän heikoksi ja painotuksen olevan liikaa lapsissa. Toimenpiteet koettiin epämääräisesti kirjatuiksi ja monikielisyys, monimuotoisuus, saavutettavuuden, esteettömyyden eikä digilukutaidon teemojen koettu näkyvän suunnitelmassa riittävästi. Ikäihmisten neuvosto nosti lausunnossaan esille palvelujen saavutettavuuden ilman digipalveluja, ikäihmisten yksinäisyyden helpottamisen, tietoisuuden lisäämisen liikuntaneuvonnasta ja liikuntatesteistä myös niiden lisäämisen ohella sekä etsivän vanhustyön resurssin lisäämisen.

Nuorisovaltuusto kaipasi selvennystä konkreettisista ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä sekä syistä nuorten tulosten heikkenemisen taustalla. Suunnitelman toimenpiteiden koettiin painottuvan liikaa vanhempiin asukkaisiin sen sijaan, että ne olisivat vastanneet nuorten tarpeisiin.

Lapsi- ja perheasiainneuvosto kaipasi konkreettisempia toimenpiteitä, joita olisi helpompi seurata ja mitata. Neuvosto toi ilmi, että kohtaamispaikkatoimintaa tulee vahvistaa yhdenvertaisesti kylillä ja keskustan alueella. Myös lasten ja nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia tulee neuvoston mukaan lisätä.

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaa on työstetty eteenpäin lausuntopalautteiden pohjalta. Suunnitelman luettavuutta ja selkeyttä on parannettu tekstin ja kuvien muotoilulla, tekstin kokoa lisäämällä ja muuttamalla tarkempia prosenttiosuustietoja sanalliseen muotoon. Luvun 2 Nykytilan kuvaus tietopohjaa on yhdenmukaistettu ja tarkennettu eri-ikäisten osalta. Osaltaan tämä on tarkoittanut tekstin supistamista lasten ja nuorten osalta ja tiedon lisäämistä aikuisten ja ikäihmisten osalta. Samalla teoriapohjaa on tarkennettu niiltä osin, kun se on koettu edellä mainittujen muutosten myötä tarpeelliseksi. Jokaisen nykytilan kuvauksen teeman loppuun on lisätty lyhyt kooste, johon on nostettu muun muassa Valtioneuvoston sekä Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen julkaisujen toimenpidesuosituksia kyseisestä aiheesta tai siihen liittyen.

Lausunnoissa esiin tulleet toive tavoitteiden ja toimenpiteiden konkretiasta on huomioitu luvuissa 3 Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman toimenpiteiden seuranta ja raportointi ja 4 Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet. Lukujen paikkaa on vaihdettu ja luvun 4 taulukon sanamuotoja on lausuntopalautteen perusteella muokattu siten, että ne kattaisivat

Hyvinvointilautakunta	§ 12	24.02.2026
Hyvinvointilautakunta	§ 34	21.04.2026
Kunnanhallitus	§ 90	18.05.2026
Kunnanvaltuusto		08.06.2026

mahdollisimman hyvin kaikenikäiset. Luvussa 3 on tarkennettu toimenpiteiden asettamista ja mittareiden määrittelyä, mitkä on myös lisätty suunnitelman alkuun Lyhyesti -kappaleeseen. Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman tarkemmat vuosittaiset toimenpiteet sekä mittarit määritellään osana jokaisen palvelualueen talousarviovalmistelua. Tämä varmistaa hyte-kertoimen kuntajohdon indikaattorin toteutumisen, minkä mukaan kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista. Toimenpiteiden toteutumista seurataan osana kunnan osavuosi- ja tilinpäätösraportointia sekä kokoavasti vuosittaisessa hyvinvointiraportissa ja valtuustokausittain laajassa hyvinvointikertomuksessa.

Edellä mainitun pohjalta luvun 4 tavoitteet ja toimenpiteet taulukkoon on lisätty toimenpiteen lisäksi koordinointi- ja vastuutaho esimerkkejä vastuiden kohdentamisesta toimintaan. Tästä tarkemmat toimenpiteet, mitä myös lausuntopalautteessa mainittiin, asetetaan kullakin palvelualueella osana palvelualueen talousarviovalmistelua ja seurataan luvussa 3 mainitun mukaisesti.

Lausuntopalautteiden pohjalta muokattu ja hyväksyttäväksi esitettävä hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2026–2030 on esitetty liitteessä 2.

Valmistelija

Hyvinvointi- ja yhteisökoordinaattori Malla Parkkonen, sähköposti malla.parkkonen(@)mantsala.fi, hyvinvointipäällikkö Katja Elo, sähköposti katja.elo(@)mantsala.fi

Esittelijä

Hyvinvointipäällikkö Elo Katja

Päätösehdotus

Hyvinvointilautakunta päättää hyväksyä liitteessä 2. esitetyn hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman 2026-2030, ja esittää sen edelleen hyväksyttäväksi kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle.

Käsittely

Hyvinvointi- ja yhteisökoordinaattori Malla Parkkonen esitteli asiaa kokouksessa.

Käsittelyn aikana hyvinvointipäällikkö huomautti hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman (liite 2.) sivun 23 taulukossa olevasta teknisestä muotovirheestä ja ehdotti sitä muokattavaksi seuraavasti:

Hyvinvointilautakunta	§ 12	24.02.2026
Hyvinvointilautakunta	§ 34	21.04.2026
Kunnanhallitus	§ 90	18.05.2026
Kunnanvaltuusto		08.06.2026

Työ- ja toimintakyvyn sekä oppimisen tukeminen -tavoitteen neljäs toimenpide ”Työkykyisyyden vaaliminen ja yksilöllinen työllistymis- ja kouluttautumisvalmiuksien vahvistaminen” muutetaan muotoon ”Vaalimme työkykyisyyttä ja vahvistamme yksilöllisiä työllistymis- ja kouluttamisvalmiuksia.”

Päätös

Hyvinvointilautakunta päätti hyväksyä liitteessä 2. esitetyn hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman 2026–2030 käsittelyn aikana esiin tuodulla teknisellä muutoksella. Lisäksi lautakunta esittää hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman 2026–2030 edelleen hyväksyttäväksi kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle.

Liite 1. Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2026–2030 luonnoksen lausunnot

Liite 2. Mäntsälän kunnan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2026–2030

Liite 3. Paikallisia, alueellisia ja valtakunnallisia havaintoja, tutkimustuloksia ja suosituksia ikäryhmittäin jaoteltuna hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman laadinnan tueksi / Syksy 2025

Liite 4. THL Kansallinen terveysindeksi 2019-2023 ja Terve Suomi 2024 –kyselytutkimus

Liite 5. Kooste Mäntsälän kunnan HYTE-kertoimesta

Kunnanhallitus 18.05.2026 § 90

Valmistelija

Hyvinvointi- ja yhteisökoordinaattori Parkkonen Malla,
malla.parkkonen@mantsala.fi, hyvinvointipäällikkö Elo Katja,
katja.elo@mantsala.fi

Esittelijä

Kunnanjohtaja Laurila Hannu

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää hyväksyä hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman vuosille 2026-2030 ja esittää sen edelleen kunnanvaltuustolle hyväksyttäväksi.

Käsittely

Hyvinvointipäällikkö Katja Elo kuultiin asiantuntijana pykälän yhteydessä.

Hyvinvointilautakunta	§ 12	24.02.2026
Hyvinvointilautakunta	§ 34	21.04.2026
Kunnanhallitus	§ 90	18.05.2026
Kunnanvaltuusto		08.06.2026

Päätös

Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.

Liite 1. Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2026-2030 luonnoksen lausunnot

Liite 2. Mäntsälän kunnan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2026-2030

Liite 3. Paikallisia, alueellisia ja valtakunnallisia havaintoja, tutkimustuloksia ja suosituksia ikäryhmittäin jaoteltuna hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman laadinnan tueksi / Syksy 2025

Liite 4. THL Kansallinen terveysindeksi 2019-2023 ja Terve Suomi 2024 –kyselytutkimus

Liite 5. Kooste Mäntsälän kunnan HYTE-kertoimesta

Kunnanvaltuusto 08.06.2026
699/00.01.02/2025

Päätösehdotus

Kunnanvaltuusto päättää hyväksyä hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman vuosille 2026-2030.

Päätös

Liite 1. Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2026–2030 luonnoksen lausunnot

Liite 2. Mäntsälän kunnan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2026–2030

Liite 3. Paikallisia, alueellisia ja valtakunnallisia havaintoja, tutkimustuloksia ja suosituksia ikäryhmittäin jaoteltuna hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman laadinnan tueksi / Syksy 2025

Liite 4. THL Kansallinen terveysindeksi 2019–2023 ja Terve Suomi 2024 –kyselytutkimus

Liite 5. Kooste Mäntsälän kunnan HYTE-kertoimesta

Sivistyslautakunta	§ 60	26.05.2026
Kunnanhallitus	§ 103	01.06.2026
Kunnanvaltuusto		08.06.2026

6

Anttilan päiväkoti, tilakysymys

Sivistyslautakunta 26.05.2026 § 60

Anttilan päiväkodin Vanamo-rakennuksesta henkilöstö on tehnyt useampia sisäilmahaittailmoituksia muutaman viime vuoden aikana. Henkilöstön oireilu on ollut paikoin niin voimakasta, että heitä on siirretty kunnan muihin päiväkoteihin töihin. Mäntsälän kunnan toimitilapalvelut tilasivat Anttilan päiväkodin Vanamo-rakennuksesta vuoden 2026 alussa kuntotutkimuksen, joka valmistui 7.4.2026. Tutkimus paljasti rakenteissa ongelmia ja haitallisia aineita niin runsaasti, että terveystarkastajan ohjeiden mukaan korjauksia tulee tehdä tai tila sulkea varhaiskasvatustoiminnalta. Vanamon henkilöstölle pidettiin tiedotustilaisuus 28.4.2026 ja huoltajia tiedotettiin samaan aikaan päiväkodin tilanteesta. Kunnan sisäilmastotyöryhmässä sovittiin, että pahiten oireita aiheuttavissa ryhmätiloissa aloitetaan rakenteiden tiivistäminen ja mahdollisesti ionisointi, heti kun ryhmätilat saadaan vapautettua lapsiryhmätoiminnasta, jotta toimintaa voidaan jatkaa tiloissa vielä vuoden ajan.

Vanamo -rakennuksen korjaaminen sellaiseen tasoon, että siellä voisi jatkaa pidempiaikaista varhaiskasvatustoimintaa on arvioitu kalliiksi ja toimivuudeltaan epävarmaksi. Tämän seurauksena kunnan varhaiskasvatuspalvelut ja tekninen ja elinvoimapalvelualue lähtivät kartoittamaan eri vaihtoehtoja Anttilan päiväkodin toiminnan ratkaisemiseksi.

Anttilan päiväkodin tilakysymyksen ratkaisuna hahmotettiin kolmea eri vaihtoehtoa, jotka ovat yksityinen palveluntuottaja, kunnan hankintana vuokratila ja uusi päiväkotirakennus perinteisenä tilahankkeena. Näitä vaihtoehtoja arvioitiin siitä näkökulmasta, kuinka nopeasti tilatarpeeseen saadaan ratkaisu. Yksityisen palveluntuottajan palvelusetelin avulla rakentama päiväkoti tai vaihtoehtoisesti yksityisen rakennuttajan rakentama vuokratila ovat toteuttamiskelpoiset vaihtoehdot tilatarpeen aikataulun näkökulmasta tarkasteltuna. Selvitettävistä vaihtoehdoista kunnan itse rakennuttama päiväkoti on hitain tilan hankintatapa, eikä sitä vaihtoehtoa ole siksi tässä tarkasteltu.

Varhaiskasvatuspalvelut lähestyivät kuutta yksityistä varhaiskasvatuksen palveluntuottajaa ja kävivät vuoropuhelun kolmen asiasta kiinnostuneen palveluntuottajan kanssa varhaiskasvatustoiminnan käynnistämisestä Mäntsälässä ja samalla päiväkodin rakentamisesta kuntaan. Vuoropuhelun lähtökohtana oli se, että yksityisellä palveluntuottajalla olisi mahdollista saada päiväkodin uudisrakennus valmiiksi 1.8.2027 mennessä.

Sivistyslautakunta	§ 60	26.05.2026
Kunnanhallitus	§ 103	01.06.2026
Kunnanvaltuusto		08.06.2026

Kiinnostuneet yritykset olivat Norlandia Päiväkodit, Peikkometsä liikuntapäiväkoti ja Ankkalampi-päiväkodit. Yksityisten palvelutuottajien kiinnostuksen ehtona toiminnan aloittamiselle ja päiväkodin rakentamiselle oli, että kunta ottaa käyttöön palvelusetelin palvelutuottajan kulurakennetta kohtuullisesti vastaavalla arvolla. Lisäksi yksityisen palvelutuotannon näkökulmasta kunnan tulee pystyä sitoutumaan pitkäjänteiseen yhteistyöhön yksityisen palvelutuotannon kanssa.

Toisena vaihtoehtona tarkasteltiin Anttilan päiväkodin tilaratkaisun vuokravaihtoehtoa. Tekninen ja elinvoimapalvelut on käynyt varhaiskasvatuspalveluiden kanssa läpi vuokravaihtoehdon edistämistä niin, että vuokratila olisi valmis 1.8.2027 mennessä. Tekninen ja elinvoimapalvelut ja varhaiskasvatuspalvelut kävivät vuokratiloja rakentavien yritysten kanssa alustavaa markkinakartoitusta heidän kyvykkyydestä toimittaa vuokratilat vaaditulla aikataululla. Samalla on valmisteltu tilahankinnan teknisiä sekä laatu- ja toiminnallisia vaatimuksia, jos vuokratilan hankinta etenee. Näitä määrittelyjä tarvitaan tilahankinnan kilpailutuksessa.

Molemmat selvitetty tilahankintavaihtoehdot aiheuttavat kustannusten lisäyksiä varhaiskasvatuksessa. Yksityinen palvelutuotanto vaatii palvelusetelin käyttöönoton, joka lisää varhaiskasvatuksen kustannuksia. Vuokratilan hankinta lisää myös varhaiskasvatuksen kustannuksia sekä yhden lisäryhmän perustamisen varhaiskasvatuksen tilatarvetta vastaavaksi. Molemmissa vaihtoehdoissa kustannusten lisäykset kohdistuvat kunnan käyttötalouteen. Kustannusten muodostumisesta on tehty vertailu, joka esitetään liitteessä 2.

Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden ja tekninen ja elinvoimapalveluiden näkemyksenä ensisijaisena tilahankinnan ratkaisuna pidettiin yksityisen palvelutuotannon kautta saatavat tilat vastaamaan Anttilan alueen varhaiskasvatustarpeeseen. Perusteluna näkemykselle olivat seuraavat asiat:

- tilanhankinta on suoraviivaisempaa kuin julkisella sektorilla
- kunnalle ei tule kiinteistövastuita, jolloin se helpottaa omaa tilahallintaa
- osa kunnan varhaiskasvatuksesta toimii jo ulkopuoliselta vuokratuissa tiloissa, jolla pystytään säätelemään pitkän ajan tilatarpeita varhaiskasvatuksessa, jos palvelutuotannossa tapahtuu muutoksia
- palveluseteli on kokonaistaloudellisesti edullisempi vaihtoehto, jos kunta luopuu vastaavasta omasta varhaiskasvatuskapasiteetista

Vuokratilojen hankinnan etuina nähtiin seuraavat asiat:

- tilanhankinta on nopeampaa kuin perinteinen rakentaminen

Sivistyslautakunta	§ 60	26.05.2026
Kunnanhallitus	§ 103	01.06.2026
Kunnanvaltuusto		08.06.2026

- kunnalle ei tule pysyviä kiinteistövastuita, jolloin se helpottaa omaa tilahallintaa
- osa kunnan varhaiskasvatuksessa toimii jo ulkopuoliselta vuokratuissa tiloissa, jolla pystytään säätelemään pitkän ajan tilatarpeita varhaiskasvatuksessa, jos palvelutuotannossa tapahtuu muutoksia

Molempien vaihtoehtojen osalta tavoitteena oli edetä ripeästi, jotta tavoiteltu tilahankinnan aikataulu toteutuisi.

Kukaan neuvotteluihin osallistuneista yksityisistä palveluntuottajista ei ilmoittanut halukkuuttaan aloittaa varhaiskasvatustoimintaa ja rakennuttaa uutta päiväkotia Mäntsälään.

Tässä tilanteessa tilanhankintavaihtoehtoksi jää vuokratilojen hankinta. Mäntsälän kunnan tilahankkeiden toteutusohjeiden luvun 1 mukaan ko. ohjeet koskevat kaikkia kunnan rakennusinvestointihankkeita (uudisrakennus-, laajennus-, muutos-, korjaus- ja perusparannushankkeet). Vuokratilahankinnassa ei ole kyse investointihankkeesta. Vuokratilavaihtoehto vaatii sivistyslautakunnan esityksen tilahankinnasta kunnanhallitukselle (1.6.2026).

Lisäksi tekninen ja elinvoimapalvelualueen tulee valmistella ja hyväksyä vuokratilahankinnan kilpailutus, koska tekninen ja elinvoimalautakunta on tila-asioiden vastuullinen toimielin. Tilahankinnan hankintapäätöksen tekee tekninen ja elinvoimalautakunta tarjouskilpailun jälkeen.

Tavoitteena vuokratilahankinnassa on, että vuokratilojen hankinta etenee pikaisesti kesän 2026 aikana kunnassa niin, että Anttilan päiväkodin tontilla sijaitseva Ratamo-rakennus puretaan kesän aikana ja vuokratilakilpailutus tehdään samaan aikaan kesällä.

Tilahankintatarpeen laajuus on viisi ryhmää, joka tarkoittaa, että vuokratila on paikkaluvultaan isompi kuin Vanamo-rakennus, jossa on nyt neljä varhaiskasvatusryhmää. Kunnalliseen varhaiskasvatukseen tulee vuoden 2026 aikana 35 asiakasta lisää yksityisen päiväkotia Pilke Voltin sulkeutumisen yhteydessä ja samalla palveluverkosta häviää Ratamon rakennus eli noin 80 paikkaa. Kunnallisesta varhaiskasvatuksessa asiakasmäärä siis kasvaa ja samanaikainen syntyvyyden nousu vuonna 2026 aiheuttaa vajauksen varhaiskasvatuksen asiakaspaikoista keskustan alueella.

Anttilan päiväkodin tilakysymyksen vaikutusten arviointia varhaiskasvatuksen toimintaan ja lapsivaikutusten arviointi

Kunnan varhaiskasvatustoiminnan mitoituksen tulee vastata lapsen varhaiskasvatusoikeuden toteutumiseen. Kyseessä on siis lapsen oikeudesta ja samalla tietenkin perheiden tukemisesta heidän

Sivistyslautakunta	§ 60	26.05.2026
Kunnanhallitus	§ 103	01.06.2026
Kunnanvaltuusto		08.06.2026

arkiellämän järjestämisessä. Tarkastelluilla tilahankintavaihtoehtoilta pystytään turvaamaan lapsen oikeus varhaiskasvatukseen.

Lapsivaikutusten arviointi (liitteenä 1) tehtiin suppeana kaikista kolmesta vaihtoehdosta.

Lapsivaikutuksen ennakoarviointi on tehty sen vuoksi, että Mäntsälän kunnan keskustan alueella on varhaiskasvatuksen paikkojen vajetta yhden päiväkodin verran johtuen Anttilan päiväkodin (7 ryhmää) sisäilmaongelmista. Kunta selvittää eri vaihtoehtoja toiminnan turvaamiseksi. Tässä lapsivaikutusten ennakoarvioinnissa tarkastellaan kolmea eri vaihtoehtoa:

Vaihtoehto 1. Toiminta jatkuu nykyisissä Vanamon tiloissa, jossa tehdään välttämättömät korjaukset

Vaihtoehto 2. Varhaiskasvatuspalvelun tuottaa yksityinen toimija palvelusetelillä uusissa tiloissa

Vaihtoehto 3. Varhaiskasvatuspalvelun tuottaa Mäntsälän kunta uusissa tiloissa

Välittömät vaikutukset:

Lapsen terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin näkökulmasta nykyiset tilat eivät ole terveelliset ja turvalliset nykyisen päiväkodin sisäilmaongelmien vuoksi. Uusien tilojen rakentaminen mahdollistaisi terveellisemmän ja turvallisemman oppimisympäristön sekä lisäksi rakennusvaiheessa voitaisiin huomioida paremmin tilojen esteettömyys, saavutettavuus ja lasten erilaiset tarpeet. Mikäli lapset siirtyvät uuteen päiväkotiin, sillä on vaikutusta lasten kaveri- ja aikuissuhteisiin. Vaihtoehdossa 2 enemmän kuin vaihtoehdossa 3. Uutta tilaa suunniteltaessa lasten tarpeet ja toiveet voidaan huomioida. Kunnallisen varhaiskasvatuksen osalta kunta osoittaa varhaiskasvatuspaikan lähiperiaatteen mukaisesti, kun taas yksityiseen varhaiskasvatukseen perheet hakeutuvat itse. Uuden päiväkodin rakentaminen mahdollistaisi ajanmukaisten liikuntatilojen suunnittelun verrattuna nykyiseen päiväkotiin. Nykyisen päiväkodin osalta lähiliikuntamahdollisuudet ovat hyvät, uuden yksikön osalta tähän vaikuttaa kiinteistön sijainti. Millään kolmella vaihtoehdoista ei ole vaikutusta terveystalouden saatavuuteen.

Välilliset vaikutukset:

Vaihtoehdoilla 1 ja 3 ei ole vaikutusta perheen talouteen, kun taas vaihtoehdossa 2 vaikutuksia voi olla jonkin verran. Saavutettavuuteen vaikuttaa olennaisesti päiväkodin sijainti. Lapsen koulupolkuun ei ole vaikutusta ensimmäisessä ja kolmannessa vaihtoehdossa, koska varhaiskasvatuspaikka osoitetaan lähipäiväkotiperiaatteen mukaisesti. Kun taas vaihtoehdossa 2 yksityisessä päiväkodissa lapsia voi olla eri puolilta kuntaa sekä lisäksi esiopetuksen järjestäminen riippuu

Sivistyslautakunta	§ 60	26.05.2026
Kunnanhallitus	§ 103	01.06.2026
Kunnanvaltuusto		08.06.2026

lapsimäärästä, joka arvioidaan vuosittain. Vaihtoehdossa 1 ei ole vaikutusta sosiaalisiin suhteisiin ja yhteisöön, koska kaveri- ja aikuissuhteet pysyvät samoina. Vaihtoehdoissa 2 vaikutuksia sosiaalisiin suhteisiin ja yhteisöön on enemmän, koska siinä vaihtuu henkilöstö.

Johtopäätökset:

Nykyiset Anttilan päiväkodin tilat eivät ole lapsille terveelliset ja turvalliset. Uuden päiväkodin rakentaminen mahdollistaa terveelliset ja turvalliset tilat ja niiden suunnittelussa voidaan huomioida hyvin esteettömyys, saavutettavuus, lasten tarpeen ja liikuntatilat. Mikäli päädytään rakentamaan uusi päiväkotiki, niin huomioita tulee kiinnittää pysyviin ja turvallisiin ihmissuhteisiin. Lasten kaverisuhteiden muodostumiseen, kiusaamisen ja syrjäytymisen ehkäisyyn liittyvät vaikutukset tulee huomioida, mikäli lapsen varhaiskasvatuspaikka vaihtuu. Vaikutukset perheen talouteen voivat olla vahvimmat vaihtoehdossa 2 riippuen Mäntsälän kunnan palveluseteliin liittyvästä päätöksestä.

Muutos- ja kehittämissuhteet:

Vaihtoehdon 1 osalta tulee huomioida korjaustoimenpiteiden ajoittuminen niin, että toiminta häiriinny kohtuuttomasti ja tarvittaessa tulee varautua väliaikaisten tilojen käyttöön korjausten ajaksi.

Vaihtoehdon 2 osalta tulee yksityisen palvelutuottajan kanssa käydä neuvottelu ja vuoropuhelu toiminnan pitkäjänteisyydestä ja jatkuvuudesta sekä halutuista toimintakäytännöistä. Kunnan vaikutusmahdollisuudet toimintaympäristöön ovat vähäisemmät kuin kahdessa muussa vaihtoehdossa. Vaihtoehto toteutuu, mikäli palvelusetelijärjestelmä on käytössä.

Vaihtoehdon 3 osalta lasten ja henkilökunnan osallisuusmahdollisuudet toimintaympäristön kehittämiseen ovat suurimmat.

Valmistelija

Sivistysjohtaja Timo Ahvo, sähköposti timo.ahvo(@)mantsala.fi, varhaiskasvatuspäällikkö Karoliina Purola, sähköposti karoliina.purola(@)mantsala.fi, varhaiskasvatuksen asiantuntija Tiina Korhonen, sähköposti tiina.korhonen(@)mantsala.fi, lapsen hyvinvoinnin ja tuen asiantuntija Anne Riihinen, sähköposti anne.riihinen(@)mantsala.fi

Esittelijä

Sivistysjohtaja Ahvo Timo

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta	§ 60	26.05.2026
Kunnanhallitus	§ 103	01.06.2026
Kunnanvaltuusto		08.06.2026

Sivistyslautakunta esittää, että kunnanhallitus hyväksyy lautakunnan esittämän Anttilan päiväkodin Vanamo-rakennuksen toiminnan korvaamisen viiden ryhmän laajuisena vuokratilahankintana esittelytekstin mukaisesti.

Päätös

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaan.

Pykälä tarkistettiin kokouksessa.

Liite 1. Lapsivaikutusten arviointi, Anttila, toukokuu 2026

Liite 2. Palvelusetelin ja vuokratilan vertailu 11.5.2026

Kunnanhallitus 01.06.2026 § 103

Valmistelija

Sivistysjohtaja Ahvo Timo, timo.ahvo@mantsala.fi,
varhaiskasvatuspäällikkö Purola Karoliina, karoliina.purola@mantsala.fi,
varhaiskasvatuksen asiantuntija Korhonen Tiina,
tiina.korhonen@mantsala.fi, lapsen hyvinvoinnin ja tuen asiantuntija
Riihinen Anne, anne.riihinen@mantsala.fi

Esittelijä

Kunnanjohtaja Laurila Hannu

Päätösehdotus

Kunnanhallitus hyväksyy lautakunnan esittämän Anttilan päiväkodin Vanamo-rakennuksen toiminnan korvaamisen viiden ryhmän laajuisena vuokratilahankintana esittelytekstin mukaisesti.

Käsittely

Sivistysjohtaja Timo Ahvoa ja varhaiskasvatuspäällikkö Karoliina Purolaa kuultiin asiantuntijoina pykälän yhteydessä.

Päätös

Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti. Lisäksi kunnanhallitus päätti lähettää asian tiedoksi kunnanvaltuustolle.

Sivistyslautakunta	§ 60	26.05.2026
Kunnanhallitus	§ 103	01.06.2026
Kunnanvaltuusto		08.06.2026

Liite 1. Lapsivaikutusten arviointi, Anttila, toukokuu 2026
Liite 2. Palvelusetelin ja vuokratilan vertailu 11.5.2026

Kunnanvaltuusto 08.06.2026
289/12.07.00/2026

Päätösehdotus

Kunnanvaltuusto merkitsee tiedoksi kunnanhallituksen päätöksen koskien Anttilan päiväkodin Vanamo-rakennuksen toiminnan korvaamista.

Päätös

Liite 1. Lapsivaikutusten arviointi, Anttila, toukokuu 2026
Liite 2. Palvelusetelin ja vuokratilan vertailu 11.5.2026

Tekninen ja elinvoimalautakunta	§ 39	28.04.2026
Kunnanhallitus	§ 81	11.05.2026
Kunnanhallitus	§ 91	18.05.2026
Kunnanvaltuusto		08.06.2026

7

Valtuustoaloite kouluruokailun pilotista Mäntsälässä

Mäntsälän Vasemmiston valtuustoryhmä esitti valtuustoaloitteen kouluruokailun pilotista Mäntsälässä kunnanvaltuuston kokouksessa 9.2.2026 § 8, minkä valtuusto lähetti kunnanhallitukselle valmisteltavaksi. Kunnanhallitus lähetti aloitteen 23.2.2026 § 29 kokouksessaan tekninen ja elinvoimapalveluille sekä sivistys- ja hyvinvointipalveluille valmisteltavaksi. Alla Mäntsälän Vasemmiston valtuustoryhmän esittämä valtuustoaloite:

” Mäntsälän kouluruokailu perustuu valtakunnallisiin ravitsemussuosituksiin ja toimii pääosin hyvin. Samanaikaisesti kansallinen ja kansainvälinen tutkimus on nostanut esiin erityisesti ultraproseoidun ruoan, ruokarytmin sekä proteiinin riittävyyden merkityksen lasten ja nuorten vireyden, oppimisen ja terveyden kannalta.

Kouluruoka on monelle lapselle päivän keskeisin lämmin ateria, ja sillä on pitkäaikaisia vaikutuksia ravitsemustottumuksiin sekä terveyteen. Siksi on perusteltua tarkastella, voidaanko ruokailun laatua kehittää kokeilujen kautta ilman, että valtakunnallisista suosituksista irtaudutaan kokonaan.

Mäntsälän Vasemmiston valtuustoryhmä esittää, että kunta käynnistää kouluruokailun kehittämispilotin, jossa:

1. vähennetään puolivalmisteiden ja pitkälle prosessoitujen komponenttien käyttöä
2. lisätään perusraaka-aineista valmistettujen ruokien osuutta
3. tarkastellaan lounaan proteiinisällön riittävyyttä
4. kokeillaan koulupäivää tukevaa välipalaratkaisua
5. seurataan vaikutuksia:
 - ruokailuun osallistumisesta
 - oppilaiden vireyteen ja jaksamiseen
 - ruokahävikkiin
 - kustannuksiin

Pilotin kesto olisi yksi lukuvuosi ja se toteutettaisiin 1–2 koulussa.

Tavoitteena ei ole kyseenalaistaa kansallisia ravitsemussuosituksia, vaan täydentää niitä käytännön kokeilulla ja tuottaa paikallista tietoa päätöksenteon tueksi.”

Tekninen ja elinvoimalautakunta	§ 39	28.04.2026
Kunnanhallitus	§ 81	11.05.2026
Kunnanhallitus	§ 91	18.05.2026
Kunnanvaltuusto		08.06.2026

Tekninen ja elinvoimalautakunta 28.04.2026 § 39
114/12.01.03.00/2026

Mäntsälän vasemmiston valtuustoryhmä on jättänyt 9.2.2026 valtuustoaloitteen koskien kouluruokailun pilotointia Mäntsälässä.

Vastaus aloitteeseen

Kunnan kouluruokailu perustuu valtakunnallisiin ravitsemus- ja ruokasuosituksiin, lainsäädäntöön sekä lapsen oikeuksiin. Suositusten tarkoituksena on varmistaa, että lasten ravitsemus, terveys ja hyvinvointi toteutuvat koulupäivän aikana. Suositukset pohjautuvat tutkittuun tietoon sekä Opetushallituksen asiantuntija-arvioihin. Viranhaltija ei voi ottaa vastuuta päätöksistä, jotka poikkeavat näistä valtakunnallisista suosituksista.

Toimielimillä on mahdollisuus tehdä suosituksista poikkeavia ratkaisuja. Mikäli toimielin kuitenkin päättää toimia vastoin valtakunnallisia suosituksia, sen tulee tiedostaa, että päätös voi vaarantaa lasten hyvinvoinnin ja terveyden. Tällöin toimielimen on myös määriteltävä, millainen proteiini määrä katsotaan riittäväksi eri-ikäisille lapsille. Lapsen proteiinin tarve on suhteellisesti suurin pienillä lapsilla ja vähenee kasvaessa. Yleisohjeena riittää noin 1 gramma proteiinia painokiloa kohden koko päivässä. (suositus on 4–10-vuotiailla 1,0 g/kg ja 11–18-vuotiailla 0,8–1,0 g/kg) Aikuisen elimistö voi hyödyntää noin 20 g proteiinia ateriaa kohden; lapsilla määrä on taas pienempi. Elimistö ei varastoi ylimääräistä proteiinia, vaan muuttaa sen rasvaksi, jos kokonaisenergiansaanti ylittää kulutuksen. Liika proteiini voi puolestaan korvata kuitupitoiset ruoka-aineet, mikä aiheuttaa vatsavaivoja, kuten ummetusta. Päivittäinen ateriakoostumus sekä perusraaka-aineiden määrittely on jo kuvattu valtakunnallisissa ohjeissa, ja näitä noudatetaan kunnan nykyisessä ateriapalvelussa.

Säännöllinen syöminen, 4-6 ateriaa päivässä, on avain hyvään ravitsemukseen ja turvaa riittävän ravintoaineiden saannin sekä pitää verensokerin tasaisena. Tämä on tärkeää etenkin pienille lapsille, jotka eivät pysty syömään suuria määriä kerrallaan. Kovin pitkiksi venyvät ateriavälit myös altistavat napostelulle ja siten ylipainolle. Aamupala jää liian usein koululaisilla kotona syömättä, ja kouluun tullaan tyhjällä vatsalla suoraan lounaalle. Terveyttä, normaalia kasvua ja kehittymistä edistävä syöminen perustuu monipuolisuuteen. Monipuoliset ruokavalinnat takaavat parhaiten sen, että lapsi saa riittävästi kaikkia tarvittavia ravintoaineita eli hiilihydraatteja, rasvoja, proteiinia, kuituja, vitamiineja sekä kivennäisaineita. Ruoista ravintoaineita saadaan riittävästi ja sopivassa suhteessa, kun pääateriat kootaan lautasmallin mukaan: puolet lautasesta kasviksia, neljännes hiilihydraattipitoista

Tekninen ja elinvoimalautakunta	§ 39	28.04.2026
Kunnanhallitus	§ 81	11.05.2026
Kunnanhallitus	§ 91	18.05.2026
Kunnanvaltuusto		08.06.2026

lisäkettä (kuten perunaa, riisiä tai pastaa) ja neljännes proteiinin lähdeä (kasviproteiinia, kalaa, broileria tai lihaa).

Kunnan sivuilta, ruokalistojen vieressä löytyvät ruokien ravintosisällöt, josta voi tarkastaa aterian proteiinimäärän sekä suhteuttaa sen ruokailijan painokiloa kohden. Koululounas on aina kokonainen ateria (sis. leipä, maito, mg, salaatti/ kasvis/ hedelmä pääruokien lisäksi) Kasvisruoka on vaihtoehtona kaikissa kouluissa joka päivä sekaruoan rinnalla, vapaasti otettavissa ilman erillistä ilmoitusta.

Pilotointia koskeva ehdotus aiheuttaisi myös merkittäviä lisäkustannuksia, joihin valtuuston tulisi myöntää erillinen lisämääräraha. Lisäksi vaihtoehtoisen ruokavalion tarjoaminen edellyttäisi huoltajien kirjallisen suostumuksen, koska kyse olisi erityisruokavaliosta. Tieteellisesti luotettavan pilottitutkimuksen edellytyksenä on lähtötilanteen ja lopputilanteen mittaaminen sekä vaikutusten arviointi. Lyhyt, alle viiden kuukauden pilotti ei mahdollista ravitsemukseen, terveyteen, vireyteen tai jaksamiseen liittyvien vaikutusten luotettavaa arviointia. Aiemmat kokeilut esimerkiksi välipalojen osalta eivät ole tuottaneet toivottua vaikuttavuutta. Pilotoinnin eettisyys lasten terveyteen liittyvissä kokeiluissa on huomioitava. Valtakunnalliset ja kansainväliset tutkimukset, kuten Meat consumption and obesity: A climate-friendly way to reduce health inequalities (Sares-Jäske 2024), tarjoavat jo laajaan tutkimusnäyttöön perustuvaa tietoa, joka on päätöksenteon käytettävissä ilman erillistä paikallista pilottia.

Kunnan nykyiset ateriapalvelut toteuttavat jo toimenpiteet, joita pilotoinnilla tavoiteltaisiin, pois lukien kerran viikossa tarjottava kappaletuote. Ateriapalvelu valmistaa valtaosan aterioista itse perusraaka-aineista. Ultraprosessoitujen tuotteiden osuus on erittäin vähäinen, ja ne rajoittuvat käytännössä yhteen viikoittaiseen kappaletuotteeseen (esim. kalapyörökät). Perusraaka-aineet, kuten maito, munat, peruna, lihatuotteet ja viljat, ovat lähtökohtana kunnan ruoanvalmistuksessa, ja raaka-aineiden alkuperä sekä ravitsemuslaatu täyttävät hankintasopimusten mukaiset vaatimukset.

Prosessoitu tuote tarkoittaa kaikkia raaka-aineita, joita on millään tavoin käsitelty. Se ei tarkoita, että ruoka tai raaka-aine olisi ravitsemuslaadultaan yhtään sen heikompaa tai huonompaa. Prosessointia tapahtuu kaikessa ruoanvalmistuksessa (esim. perunan kuoriminen). Ultraprosessoitu ruoka on teollisesti pitkälle jalostettua, sisältäen usein runsaasti sokeria, suolaa, rasvaa ja lisäaineita, mutta vähän kuituja. Näitä ovat mm. valmisruoka-annokset, sipsit, karkit, limut ja teolliset leivonnaiset, joita ei koulussa tarjota. Elintarviketeollisuuden mukaan (esim. ETL:n uutishuone) ultraprocessoitu-termi ei ole tieteellisesti tarkka, ja monet tuotteet kuten täysjyväleipä tai raejuusto

Tekninen ja elinvoimalautakunta	§ 39	28.04.2026
Kunnanhallitus	§ 81	11.05.2026
Kunnanhallitus	§ 91	18.05.2026
Kunnanvaltuusto		08.06.2026

voivat olla hyviä ravitsemuksellisesti, vaikka ne luokitellaan pitkälle prosessoiduiksi.

Kunnan tarjoama kouluruoka on tavallista kotiruokaa, jonka ravitsemuksellinen laatu täyttää suositukset. Lasten toiveruokalistailla toistuvat esimerkiksi puurot ja kasvissosekeitot, mikä osoittaa ateriapalvelun onnistumista maistuvuudessa ja laadussa. Massaruokatuotannon luonteesta johtuen yksittäisten kotitaloustuotteiden käyttö ei ole realistista kustannusten, pakkausten koon ja niistä syntyvän jätteen määrän, saatavuuden, säilyvyyden ja henkilöstöresurssien näkökulmasta.

Mikäli asiaa käsitellään edelleen toimielimissä, suositellaan ravitsemusasiantuntijan kuulemista, jotta päätöksentekijöille voidaan tarjota ajantasainen, tutkimusperusteinen ja tasapuolinen tieto. Nykyinen kouluruokailu toteutetaan suositusten mukaisesti, kustannustehokkaasti ja ruokailijoiden hyvinvointia edistäen. Tästä näkökulmasta erillisen pilotin toteuttaminen ei ole tarpeellista eikä sen avulla ole mahdollista saada luotettavaa lisätietoa, jota ei jo ole valtakunnallisissa tutkimuksissa ja suosituksissa.

Valmistelija

ateria- ja puhtaspalvelupäällikkö Terhi Kerttula,
terhi.kerttula@mantsala.fi

Esittelijä

Tekninen johtaja Pynttari Mika

Päätösehdotus

Tekninen ja elinvoimalautakunta esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle edellä perustelutekstissä todetun vastauksen saapuneeseen valtuustoaloitteeseen. Samalla lautakunta esittää, että aloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Päätös

Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.

Kunnanhallitus 11.05.2026 § 81

Valmistelija

Ateria- ja puhtauspalvelupäällikkö Kerttula Terhi,
terhi.kerttula@mantsala.fi

Tekninen ja elinvoimalautakunta	§ 39	28.04.2026
Kunnanhallitus	§ 81	11.05.2026
Kunnanhallitus	§ 91	18.05.2026
Kunnanvaltuusto		08.06.2026

Esittelijä

Kunnanjohtaja Laurila Hannu

Päätösehdotus

Kunnanhallitus merkitsee tiedoksi tekninen ja elinvoimalautakunnan vastauksen liittyen valtuustoaloitteeseen kouluruokailun pilotointi Mäntsälässä. Kunnanhallitus toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi ja lähettää aloitteen käsittelyn valtuustolle tiedoksi.

Päätös

Kunnanhallitus päätti yksimielisesti jättää asian pöydälle.

Kunnanhallitus 18.05.2026 § 91

Valmistelija

Ateria- ja puhtauspalvelupäällikkö Kerttula Terhi,
terhi.kerttula@mantsala.fi

Esittelijä

Kunnanjohtaja Laurila Hannu

Päätösehdotus

Kunnanhallitus merkitsee tiedoksi tekninen ja elinvoimalautakunnan vastauksen liittyen valtuustoaloitteeseen kouluruokailun pilotointi Mäntsälässä. Kunnanhallitus toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi ja lähettää aloitteen käsittelyn valtuustolle tiedoksi.

Käsittely

Ateria- ja puhtauspalvelupäällikkö Terhi Kerttula kuultiin asiantuntijana pykälän yhteydessä.

Päätös

Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.

Kunnanvaltuusto 08.06.2026
114/12.01.03.00/2026

Päätösehdotus

Kunnanvaltuusto merkitsee aloitteen käsittelyn tiedoksi.

Päätös

Tekninen ja elinvoimalautakunta	§ 39	28.04.2026
Kunnanhallitus	§ 81	11.05.2026
Kunnanhallitus	§ 91	18.05.2026
Kunnanvaltuusto		08.06.2026

Kunnanvaltuusto

08.06.2026

8

Ilmoitusasiat

Kunnanvaltuusto 08.06.2026

Kunnanvaltuustolle on lähetetty tiedoksi seuraavat asiat:

Ei tiedotettavia asioita.

Päätösehdotus

Kunnanvaltuusto merkitsee asiat tiedoksi.

Päätös